

KOPASZOK. A VASZILIJ-TERÁPIA¹

LÁNY Hallod?

FIÚ Nem.

LÁNY És most?

FIÚ Várj! Nem.

LÁNY Ne siess. Mindig elsieted...

FIÚ Mindig?

LÁNY Nem mindig. Legutóbb például nem...

FIÚ Mindig szólj, ha sietek... Kértelek, hogy szólj..

LÁNY Akkor kérsz, amikor már késő. Amikor már elmentél. Vajon hova igyekszik...? Amikor elsietsz tőlem, ezen gondolkozom. Mégis hova...?

FIÚ Igyekszik...?!

LÁNY Igen-igen. Egy harmadik személy. Egy idegen. Egy meztelen hát.

FIÚ Ne haragudj... Biztos a kemótól...

LÁNY De legutóbb nem...!

FIÚ Végre...

LÁNY Na?

FIÚ Semmi!

LÁNY Látod, most is...! Hova sietsz?

FIÚ Biztos a látogatók... Méltatlankodnak lefelé a lépcsőn, a liftben, tolonganak a ruhatárban, idegesen kotorásznak a szendvicseik után. Korábban hajtották ki őket... Hollandok... Őket a legnehezebb...

LÁNY A németek sem oltári szentség...

FIÚ Na és a franciák...! Elnézik előlünk a képeinket, pedig nekik több van... De nekik persze a mienk kell!

LÁNY Ne idegesítsd fel maga...! Szerintem igazuk van... Kitessekelik őket, és még vissza sem fizetik nekik az el nem nézett nézéseiket... Minket csak a záróra után tolnak be ide, miattunk lenne még idő... Lehetnének nagyvonalúbbak az idegenekkel.

FIÚ Tegnap találtak egy fiút meg egy lányt a mosdóban... Oda bújtak el a teremőrök elől... A szégyenlős lány szobra előtt akartak egymáséi lenni... Azt akarták, hogy nézze őket, és többet ne szégyellje magát.

LÁNY Nem voltak egymáséi?

FIÚ Addig még nem. A falnak fordítani a festményeket, egytől egyig, és egymáséi lenni. Így tervezték. Még azt a festőnőt is, mindenkit.
LÁNY Vakrámák mindenütt! Uramisten! A vakrámánál nincs hitelesebb tanú...
FIÚ Csak azt a borozóst hagyták volna, a Piacsek bácsival.
FIÚ Az, mondjuk, jogos, hogy a Piacsek bácsit... Meg azt a szomorú is- 5
tent ott mellette... Azt azért én sem...
LÁNY Lehet, hogy a testünk vakrámája a lélek?
FIÚ A mozgásérzékelő buktatta le őket... Pedig már teljesen meztelenek voltak...

*

LÁNY Na? Még mindig nem?
FIÚ Várj...! Semmi... Segíts...
LÁNY Figyelj! Lélegeznek a színek.
FIÚ Megszökünk... Megígérted...!
LÁNY Ha majd te is hallod őket...
FIÚ Igen-igen, igazad van, ez volt az egyezés... Még nem hallom...
LÁNY A kurva kemó!
FIÚ Az, biztosan... Neked mit írtak fel?
LÁNY Nekem tegnap azt az éjszakai körhintát kellett nézmem. Ott,
szemben. Amíg meg nem mozdul, azt mondták.
FIÚ Nem mozdult meg.
LÁNY Tegnap nem. $79 \times 92,5 \times 7,5$.
FIÚ Mi?
LÁNY Centiméter. Biztosan centiméter.
FIÚ Mennyi...?!
LÁNY $79 \times 92,5 \times 7,5$. A keretméret.
FIÚ Nem semmi...
LÁNY És a vakráma...? Mennyi lehet a vakráma?
FIÚ $60 \times 72,8$.
LÁNY Honnan tudod?
FIÚ Tudom.
LÁNY Belefértem volna, nem?
FIÚ Biztosan.
LÁNY És te?
FIÚ Melléd, nem?
LÁNY Te tudod a méreteidet?
FIÚ Nem. Soha nem érdekelt. Kellett volna?
LÁNY Nem, nem... Csak azt hittem... Mellettem elférsz, biztosan... Vagy ben-
nem, az még jobb. De már nem a körhintát nézem, már nem. Lehet, hogy
közben megmozdult, én meg nem.

LÁNY Na és neked...? Mit írtak fel? Neked mit kell nézni: képet vagy szobrot vagy...? Figyelsz te rám egyáltalán?

6 FIÚ Ne haragudj, össze kell szednem minden erőmet... Nekem téged.
LÁNY Engem...?! Ez minden?

FIÚ Kértem, hogy téged nézhesselek. Csak téged.

LÁNY És?

FIÚ Nem engedélyezték.

LÁNY És?

FIÚ Én mégis téged.

LÁNY És téged...? Néz valaki?

FIÚ Egy fekete fátyolos hölgy... Valami francia...

LÁNY Milyen irányból néz?

FIÚ Neked kicsit jobbról... Majdnem szemben veled... Mintha már a másik oldalról... Folyton máshonnan néz, nem tudom, hogy csinálja.

LÁNY Akkor rám is... Rám is néz, ugye?

FIÚ De inkább rám... Úgy vagyunk beállítva... Félsz?

LÁNY Kicsit. Szép?

FIÚ Rossz hírű.

LÁNY De szép?

FIÚ Mondjuk mije?

LÁNY Hát mondjuk a haja.

FIÚ Szép. Az szép.

LÁNY És az arca?

FIÚ A túloldalon mindenki szép.

LÁNY De rossz hírű.

FIÚ Ezen az oldalon. A túloldalon már nem.

LÁNY Nem így képzeltem el ezt a napot, ezzel a fekete fátyolos nővel...

FIÚ Madame Mazet, így hívják. Mázé, hangsúly mindig az utolsó szótagon.
Francia.

LÁNY És még madame is...! Tudhattam volna. Biztos vakkerete sincs...

FIÚ Vakkerete mindenkinek van.

LÁNY Igaz.

LÁNY Valami vicces Babits-portrét ígértél. Amin azon gondolkodik Babits, hogy min gondolkodik Babits.

FIÚ Babits...! Nem mindegy, min? Takarjalak ki valahogy a testemmel, hogy ne lásson az a madame...?

LÁNY Ne takarj, ne takarj... Te nézzél erősebben.

FIÚ Így jó?

LÁNY Még!

FIÚ Várj csak... Na?

LÁNY Egész jó.

FIÚ Akkor megszökünk... Már mindent kipróbáltak az ápolók... Csak rosszabbnál rosszabb.

LÁNY És még a hajam is... Szinte egyszerre hullt el... Lezuhant rólam... Uramisten...! Elmenekült tőlem minden hajszál... 7

FIÚ Türelem. Ez még hátra van. Az utolsó esély. Ettől még meggyógyulhatunk, azt mondta az osztályos orvos. A hajlított lengőszékek... B33 és B34. Már csak ez segíthet, és a hajad is...

LÁNY B33 és B34? Pfuj...! Mintha bombázók volnának... Vaszilij-székek... Így jobb...

FIÚ Azt hittem, be van tiltva...

LÁNY Mi?

FIÚ Nem orosz ez a Vaszilij? Az oroszok be vannak tiltva...

LÁNY Amiért Vaszilij...!?

FIÚ ...mint Csajkovszkij meg Dosztojevszkij meg Tolsztoj, tudod... Be! Vannak! Tiltva! Ki is még? Csehov! A főkolompos!

LÁNY A Beckett-lobbi, hát persze...! Biztosan ők intézkedtek... Alig várták...! Most meg eljött az ő idejük... A ravasz Beckett-lobbi, gondolhattam volna...

FIÚ Sokat vártak, amíg bejött nekik, az biztos... Még ők sem hittek benne...

LÁNY De mégsem mozdultak... csak vártak, vártak a reves színpadon, mint valami tébolyodottak...

FIÚ Valamit csak tudhattak ők, amit más nem.

LÁNY nem tudtak ők semmit.

FIÚ Ezt legalább tudták.

LÁNY Mit?

FIÚ Hogy nem tudnak semmit.

LÁNY Ez igaz. Ezt biztosan tudhatták valahonnan... A pofájukba kiáltották, százszor, ezerszer, hogy hiába vártok, balfácánok... Húzzatok el már az anyátokba a mocskos keménykalapjaitokkal...!

FIÚ Kurva anyátokba – nem így kell mondani?

LÁNY Az már volt, a kurva, többször is...

FIÚ Igaz! Hol tartottunk...

LÁNY A mocskos keménykalaposoknál! Csak nyájasan mosolyogtak, mint valami debilek. Nagyon vártak valakit... Most meg tessék, eljött az órájuk... Megjött, akire vártak... Pedig senki nem hitt nekik! Senki!

FIÚ Nem éppen senki.

LÁNY Senki, aki számít...

FIÚ Mi se hittünk nekik.

LÁNY Nem számít.

FIÚ Igaz. Most meg persze a Beckett-lobbinak áll a világ...!

LÁNY Tudták ők, amit tudtak... Nem sült ki a szemük... De legalább ezeket a Vaszilij-székeket nem dobták ki innen... Ezek valahogy megúszták a tisztogatást...

*

FIÚ Ne mozogj! Mit mocorogsz annyit? Akkor nem hat...

LÁNY Ez a kurva szemüveg... Mint az igáslovak, istenemre... Se jobbra, se balra...

FIÚ Hagyd, nézlek... Nekem jó így...

LÁNY Mi a jó ebben? Mintha a koponyámra hegesztették volna...! Csak ezt a kalitkás nőt nézhetem... Nekem a fekete korszak jutott, tudhattam volna... Rippl-Rónai...! Ezt írták fel... Pedig kukoricaszemes képet kértem mára – de ezeknek mondhatod. Mennyit feküdtem otthon a lemorzsolts kukoricában... Sütött az őszi nap, ragyogtak a friss szemek és engem néztek... Egyszer meztelenül belesüllyedtem abba az aranytengerbe... Teljesen eltűntem... Ott tudtam meg, a mélyben, hogy létezik szerelem... Apám találta meg a levetett ruháimat, csak suttogni bírta a nevemet réműletében... Elrohant a kerten át a folyóhoz, ott már ordítva zokogott... Hagytam... Egy apának meg kell tanulnia sírni... A hűvös kukoricaszemek...! Most is érzem...! De nekem most a kalitkást kell...! Ha látnád...!

FIÚ Szép?

LÁNY Nagyon. Iszonyú. Fél kiengedni a madarat.

FIÚ Pedig előbb-utóbb mindenkinek...

LÁNY Nehogy folytasd! Gyűlölöm ezeket a kibaszott aforizmákat...!

FIÚ Bocsánat. Bocsánatot kértem.

LÁNY Jó, jó... Semmi... Azt hiszem, sírni szeretne, de nem tud...

FIÚ Ki?

LÁNY Hát ez a szegény kalitkás. FK1385.

FIÚ FK1385? Ez is valami méret?

LÁNY Leltári szám.

FIÚ Már megjedtem.

LÁNY És Festészeti Osztály. C épület, északi nyaktag.

FIÚ Nyaktag?

LÁNY Nyaktag. Van ilyen szó. Festészeti Osztály. Ahol a testeket preparálják, miután beállt az exitus. FK1385: biztosan a parcellaszámot jelöli.

FIÚ Parcella...?! Hogy jön ide a parcella? Most meg te sietsz...!

LÁNY Ne haragudj. Te vagy a végstádiumban, nem én...

FIÚ Az nem számít. Az a lényeg, hogy téged nézlek... Soha ennél gyönyörűbb végstádiumot!

LÁNY A francba... Már biztosan nekünk is van leltári számunk... Akiről lemondanak, számot kap. Jó előre a nagylábujjára akasztják... Megnézed?
 FIÚ Mit?
 LÁNY A cédulát a lábujjamon.
 FIÚ Nem lehet... De ha megszökünk, úgy is itt hagyjuk nekik.
 LÁNY De én nem tudok felállni.
 FIÚ Én sem.
 LÁNY És ha már felálltam, nem tudok leülni.
 FIÚ Én sem.
 LÁNY Akkor hogy szökünk meg?
 FIÚ Amikor a színek lélegeznek. Azt mondtad...
 LÁNY Már mióta lélegeznek...! És mi meg itt fecsegünk...
 FIÚ Várj! Csend...
 LÁNY Na?
 FIÚ Még nem. Nekem nem.

*

LÁNY Ezt hallgasd meg: a zöld szín egy tehén; önmagával megelégedett, stupid... Ez a Vaszilij Vasziljevics Kandinszkij mondta, akié ez a két szék... Hogy a zöld szín az egy önelégült tehén... Érted...
 ! Önelégült tehén... Nem nevensz?
 FIÚ Hát én aztán nem... Ráadásul meg a zöld szín az egy szamár, nem tehén. Kivételesen erős szamárnak kellene lennie. Van itt egy szamár, a másik teremben, egy zöld Bortnyik-szamár... Én így tudom.
 LÁNY Biztos rosszul. Még azt is mondta ez a Vaszilij, hogy a fehér végtelen, zenei szünet, lehetőségekkel teli.
 FIÚ Hm... Ezt a lélekről mondhatta. Mint az a porcelánfehér madár a kalitkában... A fehér végtelen, zenei szünet, lehetőségekkel teli...
 A lélek...! Nagy mázlista...!
 LÁNY Kicsoda?
 FIÚ Hát ez az orosz... Vaszilij.
 LÁNY Lehet, hogy igaza van...

*

FIÚ Hallom...! Hallom a színeket...! Végre...!
 LÁNY A hajam...! Visszanő a hajam ettől a kalitkás nőtől...
 FIÚ Nocsak... Tőle...?!
 LÁNY Bocsánat... A te nézésedtől... Igen-igen. Bocsánatot kértem...
 FIÚ Látod, te is sietsz... Mindenesetre köszönöm.

LÁNY És a tied? Mi lesz a te hajaddal? Úgy néznének én is téged, csak néznének, néznének, amíg ki nem nőne neked is...

FIÚ Az enyém már soha. Én a te hajaddal megelégszem.

LÁNY Akkor nézzél, nézzél erősen... Amíg ki nem nő, mind egy szálig...! Te vagy az én végstádiumom...

FIÚ Elszökünk, valahova messzire, és minden reggel, amikor kikelünk egymás karjaiból, együtt fésüljük a hajadat.

LÁNY Mert az én hajam a te hajad is, azért, ugye?

FIÚ Az enyém is, igen... Kifésüljük belőle az éjszakát...!

LÁNY Este meg a nappalt...!

FIÚ A hajad...! Uramisten! Neked kinőtt a hajad...! Gyönyörű...!

LÁNY Milyen színű?

FIÚ Tengerzöld...!

LÁNY Nem tengerkék?

FIÚ Nem mindegy?

LÁNY Ha hullámzik, akkor mindegy...

FIÚ Most...! Most...! Megszökünk...

LÁNY Rendszerben, rendszerben... Akkor végre eljött a mi időnk is...!

FIÚ Álljunk fel... Óvatosan...!

LÁNY Fogjuk meg egymás kezét... Óvatosan!

FIÚ Így jó?

LÁNY Tökéletes!

FIÚ Gyere...! Így...! Így jó...!

LÁNY A kezed, Uramisten, az ujjaid...!

FIÚ Milyen színű a Lélek, édesem?

LÁNY Ha hullámzik, akkor mindegy, édesem.

FIÚ Hullámzik.

LÁNY Akkor mindegy.

¹ Írásom a Magyar Nemzeti Galéria felkérésére készült, a Textúra 2023 projekt egyik darabjaként, Péntes Boróka figyelmes és inspiratív kurátori irányítása alatt. A darab forrásául Breuer Marcell B33 és B34 jelzetű Bauhaus „lengőszékeit”, az ún. Vaszilij-székeket választottam. Az előadások idején a székeket a Rippl-Rónai teremben helyezik el. Érdemesnek látjuk megemlíteni még, hogy a székek Vaszilij Vasziljevics Kandinszkijről kapták a nevüket – ez a részlet írásunkban lényeges dramaturgiai jelentőséggel bír. Az MNG-előadás megalkotói: Éry Franciska rendező, Adorjáni Beáta dramaturg, Bocsárdi Magor zeneszerző, Hugo Aguirre jelmeztervező és Gergye Krisztián koreográfus. Előadóják: Messaoudi Emina, Martinkovics Máté, Kiss Nikolett, Brezovszky Dániel.